

Verslag 99e vergadering ARO, 26 maart 2024

Voorzitter: de heer M. Willemsen
ARO-leden: de heer B. Kuipers, de heer M. Holvoet, mevrouw M. Peters
Secretaris: de heer K. Kingma (secretaris, verslag)
Ondersteuning: de heer M. Veldkamp (provincie Noord-Holland)

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. In verband met het onderwerp binnen zijn gemeente heeft de vaste voorzitter van de ARO, de heer H. ter Heegde zich teruggetrokken uit deze vergadering.

Ingekomen post: email *Vispassage en gemaal bij Spuisluis Oostoever*. De commissieleden hebben kennisgenomen van de inhoud.

2. Algemene punten en voorbespreking agenda (niet openbaar gedeelte)

Het verslag van de 98e ARO-vergadering van 30 januari 2024 wordt vastgesteld.

3. Zonnegeluidwal A1 schootsveld Naarden, gemeente Gooise Meren

Aanwezig bij dit agendapunt: de heer M. Veldkamp (provincie Noord-Holland), mevrouw Y. Koerten (provincie Noord-Holland), de heer F. Hagel (provincie Noord-Holland),

De heer Veldkamp geeft een toelichting op het plan. De provincie vraagt voor dit plan een onafhankelijk advies van de ARO.

Het gebied maakt deel uit van het Leidraad LC ensemble *Het Gooi* en de structuur *Stelling van Amsterdam / Nieuwe Hollandse Waterlinie*. De locatie van de geluidwal ligt precies buiten de grens van het Barro-begrenzing van de invloedssfeer van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (nu Bli). Het heeft echter visuele invloed op de beleving van het erfgoed en aantasting van de visuele integriteit van het Unesco werelderfgoed. In eerdere situaties (Grachtengordel Amsterdam vs hoogbouw Steigereiland, Beemster vs hoteltoeren van der Valk in de bocht van de A7) is geoordeeld dat de ruimtelijke ontwikkeling het Werelderfgoed niet mag domineren.

Het project is besproken in de ARK (28 juni 2022) en in werkgroep Bescherming Hollandse Waterlinies (11 juli 2022). Op basis van de ingewonnen adviezen van de ARK en de werkgroep bescherming heeft de behandelend ambtenaar RO van de provincie een negatief advies gegeven voor het initiatief zoals dat was voorgelegd:

“De zonnepanelen geven een verandering van karakter van de begrenzing van het schootsveld; van natuurlijk, neutraal naar kunstmatig en door zijn massiviteit duidelijk aanwezig. De visuele informatie verandert hiermee. De inpassing is daarom onvoldoende acceptabel. Geadviseerd is een ontwerpbenedering te zoeken waarbij het UNESCO werelderfgoed als uitgangspunt wordt genomen en waar de visuele impact zoveel mogelijk wordt geneutraliseerd en waarbij ook aandacht is voor compensatie”.

De provincie heeft later haar standpunt genuanceerd. GS steunt het initiatief van de geluidwering, maar heeft zich niet uitgesproken over de toepassing van zonnepanelen.

Het gebied is opgenomen als zoekgebied voor opwekking door zonne-energie in de Regionale Energie

Strategie (RES) 1.0. Ook wordt op dit moment in het kader van het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) een Ontwerpvisie voor opwekking van zonne-energie langs de A1 van Diemen tot Eemnes opgesteld in opdracht van RWS en PNH (OER A1, Venhoeven/DS).

Delen van het gebied grenzen aan Natura2000 Gooimeer. Op dit moment speelt een kapvergunning en de toetsing van een natuurtoets. De gemeente heeft geconcludeerd dat er geen sprake is van een significante aantasting van natuurwaarden door het initiatief.

De ARO reageert op de toelichting.

Het tracé van de A1 is destijds heel precies vormgegeven door de afdeling Verkeerswegen van Staatsbosbeheer met een langzaam oplopend talud vanaf de vesting naar de snelweg toe. Er is daarbij geen sprake van een duidelijk zichtbaar dijklichaam waar de weg op ligt en aan de buitenkant is het talud vrij stijl, waardoor de automobilisten deels zicht hebben op het Gooimeer en verderop op een royale bosstrook.

Het schootsveld is nu ingekaderd door vrij rustige beplanting die verder weinig aandacht trekt. De toevoeging van een geluidswal veroorzaakt, zeker tezamen met de zonnepanelen, een structurele verandering van het karakter van de begrenzing van het schootsveld.

Het is voor de ARO onduidelijk wie de initiatiefnemer van het plan is en welke overwegingen eraan ten grondslag liggen. Is er onderzoek gedaan naar alternatieven en in welke mate is er rekening gehouden met de bijzondere ligging van deze locatie?

De ARO is van mening dat er nader onderzoek gedaan moet worden naar oplossingsvarianten, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid om het geluidsscherm in het bestaande bos te leggen, waardoor deze onderdeel wordt van de van de bestaande structuur en aanblik vanaf het schootsveld ongewijzigd blijft. Nu wordt er resoluut gekozen voor een structuur van het snelweglandschap en alles wat daaraan vasthangt en dan nog eens bekleed met zonnepanelen. Het is ook onduidelijk hoe de wal wordt ervaren vanuit de woonwijk. Het is een 10 meter hoog en 50 meter breed grondlichaam dat zeker 1000 meter lengte in beslag neemt.

Er is in het huidige ontwerp gezocht naar een oplossing voor de geluidsproblematiek waarbij ook nog iets met duurzaamheid wordt gedaan, ten koste echter van de bestaande bomen. Een zoekgebied betekent echter: je zoekt of er inderdaad mogelijkheden zijn binnen de kwaliteitskaders voor een gebied en die zijn hier vrij strikt vanwege het aangrenzende Werelderfgoed. Het is daarbij noodzakelijk dat er onderzocht wordt welke mogelijkheden er zijn om geluid te weren en wat de mogelijkheden zijn voor energieopwekking, waarbij ook in een breder kader de milieueffecten worden meegenomen. Wat zijn daarbij de effecten van het bouwen van een wal qua stikstof- en qua CO₂-belasting tijdens de uitvoering. Wat zijn de effecten van al die bomen kappen?

De heer Veldkamp reageert op de opmerkingen van de ARO.

Rijkswaterstaat heeft de verplichting om een scherm te plaatsen. De planvorming en procedure zou over een jaar of twee gestart kunnen worden. Het gaat dan over een geluidsscherm met bijbehorend budget. Dit initiatief komt voort uit bewoners van wijk Naarderbos. Het gemeentebestuur heeft zich achter het plan geschaard omdat zij belang hebben bij deze oplossing vanwege de energieproblematiek. Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat voor de aanleg van geluidswal gebruik gemaakt kan worden van het budget van het geluidsscherm.

De heer Hagel wil benadrukken dat dit een zoekgebied is vanuit de RES. Omwonenden en de gemeente hebben in de RES aangegeven waar zij kansen zien voor duurzame energieopwekking. De ruimtelijke kwaliteiten zijn hierbij op de achtergrond gebleven. Het is echter wel een gedragen zoekgebied en een zoekgebied op de RES- kaart. Dit laat ook meestal zien dat de omgeving en de RES-partners hier naar een mogelijkheid zoeken. Wellicht is het mogelijk een handreiking te doen aan de gemeente door gebruik te maken een regeling waarmee gemeenten geholpen worden met

onderzoek rondom landschappelijke inpassing en dubbel ruimtegebruik. Daar kunnen gemeenten aanspraak op maken, zeker als het is ten behoeve van de doelstellingen van de RES.

Reactie ARO

De ARO begrijpt goed dat er gezocht wordt naar een oplossing voor de geluidsproblematiek en de wens dit te combineren met energieopwekking. Het plan dat nu wordt gepresenteerd ziet de ARO echter als een onvoldoende onderbouwde, niet optimale oplossing. De nu gekozen oplossing om eenvoudigweg een geluidswal te combineren met zonnepanelen is onvoldoende uitgewerkt en kan niet vergeleken worden met alternatieven waarin meer rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden. Bijvoorbeeld een geleding in de wal zou al een veel betere kunnen oplossing zijn, waarmee mogelijk dezelfde doelstellingen behaald worden. Alternatieven met handhaving van het bestaande bos zouden in ieder geval onderzocht moeten worden. Wellicht kan het geluidsscherm of de geluidswal ook minder lang zijn. De wal is nu eenduidig vormgegeven als een dijk. Als het ontwerp verschillende elementen bevat en dynamischer is met aan de binnenkant ook ruimte voor natuurontwikkeling, dan wordt er meer bereikt. Een aanvulling om ook in het ontwerp onderzoek mee te nemen: wat komt er allemaal nog bij aan onderhoudswegen, hekken, transformatorhuisjes en andere objecten. Dat kan een heel andere aanblik geven dan deze hele strakke opzet die nu wordt getoond.

Conclusie, samenvatting

De ARO is niet overtuigd van de kwaliteit van het nu gepresenteerde plan. Het schootsveld en de randen van het schootsveld wordt te veel aangetast. De identiteit van het gebied verandert door de ingreep in een snelweglandschap.

De ARO denkt dat er betere alternatieven mogelijk zijn, zowel met schermen, wallen of een combinatie hiervan. Dit vergt ontwerp onderzoek. De alternatieven dienen ruimtelijk in beeld gebracht te worden, voorzien van doorsnedes en betrouwbare 3D-impresies. Er moet daarbij ook gekeken worden naar de brede milieueffecten. De ARO adviseert de initiatiefnemer nader onderzoek te doen naar alternatieven waarbij de verschillende opgaven die spelen in dit gebied, met elkaar in een nieuwe samenhang worden gebracht. Een advies van het Kwaliteitsteam Hollandse Waterlinie daarbij is gewenst.

Er dient daarbij gezocht te worden naar een balans tussen de maatschappelijke vraag van geluidwering, van energieopwekking en ruimtelijke kwaliteit, met inachtneming van de bijzondere ligging ten opzichte UNESCO werelderfgoed. Voor dit onderzoek kan mogelijkerwijs aanspraak gemaakt worden op beschikbare gelden voor ontwerp-ondersteuning in RES-gebieden vanuit de provincie.

De ARO ziet het plan nog graag terug voor een behandeling in de commissie.

4. Rondvraag + afsluiting

Er zijn geen punten voor de rondvraag. De volgende vergadering vindt plaats op dinsdag 14 mei 2024 vanaf 16:00 uur, op locatie in Haarlem. De voorzitter sluit de vergadering.